

İSLAM TARİHİ II

DR. HALİDE ASLAN

Dört Halife döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Konular:

*Ridde Savaşları

*Fetih Hareketleri

Dört Halifenin Hayatı ve Şahsiyetleri

Kaynaklar:

- * Mustafa Fayda, "Hulefayı Raşidin", **DİA**, XVIII, 324-338.
- * Sabri Hizmetli, **İslâm Tarihi**, Ankara, 2001.
- * İbrahim Sarıçam, **Hz. Ebu Bekir**, Ankara, 1996.
- * Ahmet Ağırakça, **Hz. Ömer**, İstanbul, 1994.
- * Ahmet Ağırakça, **Hz. Osman**, İstanbul, 1994.
- * Ethem Ruhi Fiğlalı, **İmam Ali**, Ankara, 1996.

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Ridde Savaşları

Yalancı Peygamberler

İrtidat edenler

Zekat vermek istemeyeler

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Sebepleri

- * Bazı kabileler Kureyş'in hakimiyetini ve Hz. Muhammed'in bu kableden çıkmasını içlerine sindirememişlerdir. Yalancı Müseylime'nin kabilesi Beni Hanife: "Biz, sizde bir, bizde bir peygamber olsun istedik" demişlerdir.
- * Arap yarımadasının büyük bir kısmında yaşayan Bedeviler kanun ve nizam tanımayan tutucu kimselerdi, İslam'ın bazı hükümleri ağır gelmiştir.
- * Medine'nin zenginleşmesini Temim ve Beni Hanife gibi bazı kabileler kıskanmışlardır.

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Sebepleri

* İslam'ın inanç ve ibadet esaslarının yeni İslam'a giren bazı kabileler tarafından tam anlamıyla kavranamaması.

• Hz. Peygamber'in sohbetinden feyz alamamış, nefislerini terbiye edecek ahlak ve huylarını düzeltecek/yükseltecek kadar onunla beraber olma imkanı bulamamışlardır.

Ancak bu durum Arap yarımadasının tamamının dinden çıktığı anlamına gelmemelidir.

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Mücadele

*İrtidat edenler ile peygamberlik iddiasında bulunanlara karşı mücadele edilmesinde ihtilaf olmamasına rağmen zekat vermeyenlere karşı yapılacak muamele tartışılmıştır.

*Hz. Ömer 'Lailahe illallah' diyenlerle savaşmayacağını, kalplerinin İslam'a ısındırılmaları gerektiğini ifade eder.

* Hz. Ebu Bekir 'onları neyle İslam'a ısındırmamı istiyorsun, uydurma şiirlerle mi, yoksa aslı astarı olmayan sihirle mi? Peygamber bu dünyadan irtihal etti.Allah'a yemin ederim ki bir oğlağı vermekten dahi imtina etseler onlarla elim kılıç tuttuğu sürece savaşacağım' şeklinde cevap vermiş ve öyle davranmıştır

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Zekat vermek istemeyenler

* Suriyeye gönderilen Üsame ordusunun seferi esnasında Esed, Gatafan, Tayy gibi kabileler namaz kılacaklarını ancak zekat vermeyeceklerini söylemişlerdir. Hz. Ebu Bekir bu teklifi reddetmiştir.

*Peygamberin zekat memuru Nevfel b. Muaviye, kabilesi Fezare'nin zekat mallarını Medine'ye getirirken Fezareli Harice b. Hısn tarafından yolu kesilmiş mallara el konulmuştur. Nevfel b. Muaviye Medine'ye baskın düzenlemek istemiş, Suriye'den dönen Üsame ordusu Necid yolundaki Zülkassa'ya hareket etmiş burada Gatafan kabilesi ile yapılan çarpışmada Hz. Ebu Bekir'in ordusu üstün gelmiştir.

*Eslam, Gıfar, Müzeyne, Eşcâ, Cügheyne ve Ka'b kabilelerine de haber gönderilmiştir.

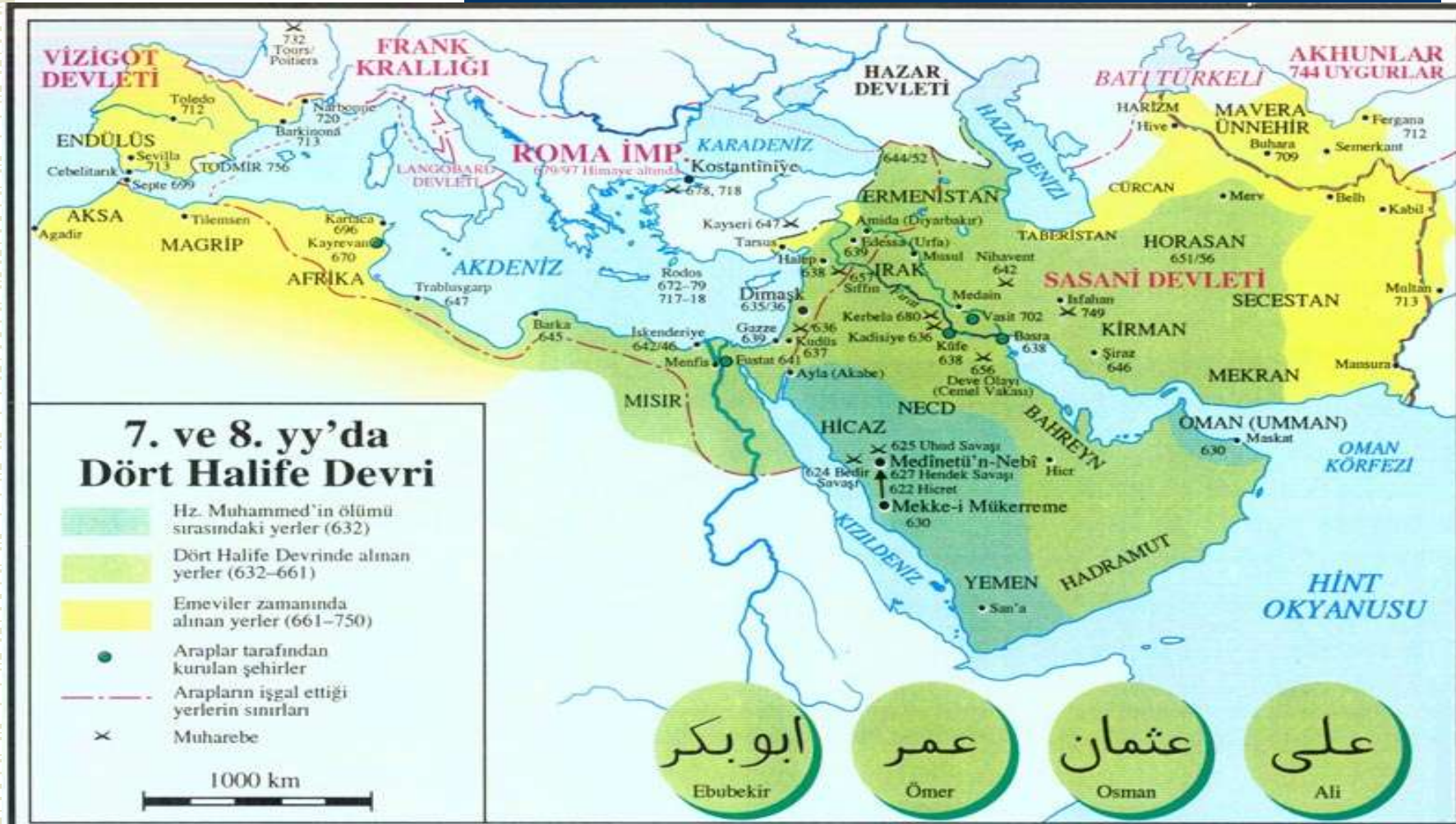

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Yalancı Peygamberler:

Bu kişiler Yemen'de el-Esved el-Ansi, Yemame'de Müseylime, Esed kabilesinden Tuleyha ve Temim kabilesinden Secah'tır. Ebubekir, ridde olaylarını bastırmak üzere Suriye seferinden dönen Halid bin Velid komutasındaki bir orduyu yalancı peygamberler üzerine gönderdi. Önce Tuleyha, Buzaha Savaşı'nda yenildi ve egemen olduğu bölge ele geçirildi; arkasından Temim kabilesi Secah'ı bırakıp Ebubekir'e bağlandı. Ridde hareketlerine karşı girişilen savaşların en çetini Yemame'de Müseylime ile oldu. İki tarafın da önemli kayıplar verdiği bu savaşta Müseylime öldürüldü ve Orta Arabistan bütünüyle ele geçirildi. Muhacir bin Ebu Umeyye komutasındaki ordu da Hadramut ve çevresindeki ridde olaylarını bastırdı.

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Fetihler

Fetih: 'açma-yol gösterme, galibiyet, zafere ulaştırma' anlamına gelir, Müslümanların ülke ve şehirleri İ'layı Kelimetullah amacıyla İslam'a açmaları, İslam Devletleri idaresine almalarıdır. Çoğulu fütûh ve fütûhâttır. Müslümanların toprak kazançlarını diğer dinlerinden ayırmak için bu isim kullanılmıştır.

Kelimenin kaynağı Kur'an'daki Fetih Suresidir. Fütûhât kitapları vardır. Belâzûrî: Fütûhu'l-Buldân

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Fetih Cepheleri

Irak Cephesi

Sâsânilere karşı savaş
Halid b. Velid ordu komutanı
Basra Körfezi'ne hareket
Hire'yle Cizye karşılığı antlaşma
•Fırat İslam topraklarına katıldı
Kadisiye Savaşı
Celûla Savaşı
Nihavend Savaşı

Suriye Cephesi

Baş komutan Amr b. As
Halid b. Velid destek veriyor
Ecnadeyn Savaşı
Yermuk Savaşı
Kudüs fethedildi

Mısır-Nûbe-İfrikiyye Cephesi

Komutan Amr b. As
Fustat karargahı kuruldu.
İskenderiye kuşatıldı
Nûbe fethedildi
Sicilya'ya sefer düzenlendi
Donanma hazırlandı
Kıbrıs'a geçildi

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

İslam Fetihlerinin Özellikleri

- İslam fetihleri İslam'ın çeşitli bölgelere yayılmasını sağladı.
- Müslümanlar ilimde, felsefede, teknik alanda, güzel sanatlarda birçok eser verdi.
- İslam Medeniyeti doğdu. Yeni dünya nizamı yayıldı.
- Hıristiyan Batıyı ortaçağın karanlıklarından kurtaran Rönesans ve Reform İslam fetihleri sayesinde gelişti.
- Müslümanlar fethettikleri toprak halklarını İslam'ı seçmeye zorlamadılar.
- Cizye ödemeyi kabul edenlere din-vicdan hürriyeti tanındı. Böylece buraların halkı zamanla isteyerek İslam'ı seçtiler.
- Daha önce düşman olan Arap kabileleri kenetlenerek tek vücut oldu.
- Müslümanlar ulaştıkları yerlere barış, adalet ve fazilet getirdi. Tek Allah fikri ve imanının huzuru yayıldı.
- İslam fetihleri geçici değil kalıcı oldu.

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

Başarı Sebepleri:Fetihlerin esas gayesi, Allah yolunda ve Onun adının yüceltilmesi uğruna yapılan ve Kur'an'da emredilen cihaddır. Gerçek gaye İslam olmuştur.

- Cesaretlerinin sebebi Kur'an ve Hz. Peygamber'e sarsılmaz imanla bağlılıktır.
- Şehitlik ulaşılabilecek en büyük mertebe idi.
- Bazı Batılı araştırmacılar Müslümanların ganimet aşkıyla savaştığını iddia eder. Ancak İslam savaş ganimetlerinin dağıtımını kurala bağlamıştır, yağma sözkonusu değildir.
- Şayet sadece ganimet istenseydi, bazı bölgelerde antlaşmalar imzalanmazdı. Şehirler yağmalanırdı.
- Müslüman Araplar çok çabuk hareket edebiliyorlardı. Açlığa, susuzluğa dayanıklı idiler. Yükleri hafifti, manevra yapabiliyorlardı.
- Binicilik, ok atmada mahirdiler, atları çok iyiydi, çöl hayvanı develere sahiptiler. Çölü iyi kullanırlardı.

Dört Halife Döneminde Ridde Savaşları ve Fetihler

- Dört Halife dönemindeki komutanlar çok başarılı idi.
- Araplar askeri bilgi ve beceri sahibi idiler.
- Çöl insanları olarak sürekli savaşa hazırdılar.
- Araplar, Bizans, Sasani, Gassani ve Lahmilerin savaş taktiklerini iyi bilirdiler.
- Müslümanlar hem birbirlerine, hem de zimmî statüsündeki Gayrimüslimlere adil davranıyorlardı, sözlerine sadıktılar.
- Can, mal ve ırzlarını koruyorlardı.
- Bizans ve Sasaniler başlangıçta Müslümanları küçük görmüşlerdir, yenilgilerden sonra durumu anlamışlardır.
- Hıristiyanlar içinde mezhep tartışmaları büyük boyutta idi.
- Bizans ve Sasani yöneticiler farklı din ve mezhep mensubu insanlara kötü muamelede bulunuyorlardı.
- Bölge halkları Müslümanları kendi yöneticilerine tercih ediyordu.
- Bizans ve Sasani arasında yüz yıllardır devam eden savaşlar da Müslümanların yengilerinde etkili oldu.